

Memo

Aan
De fractie Water Natuurlijk

Kopie aan

Leden algemeen bestuur HHNK

hoogheemraadschap
**Hollands
Noorderkwartier**

Datum
19-11-2020

Uw kenmerk

Contactpersoon
L. Boon

Registratienummer
20.0907787

Telefoonnummer
+72 5827898

Onderwerp
Beantwoording schriftelijke vragen –
WN - vissterfte

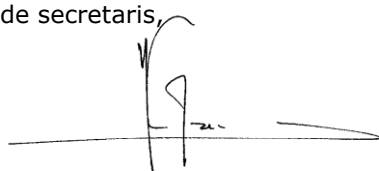
Geachte leden van de fractie Water Natuurlijk,

Op 8 oktober jongstleden stelde u het college van dijkgraaf en hoogheemraden schriftelijke vragen over de schouw en vissterfte (20.0008595). Onderstaand vindt u de vragen gevolgd door het antwoord.

Met vriendelijke groet,

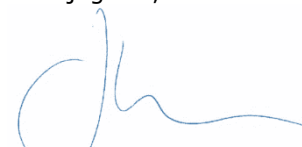
namens het college van dijkgraaf en hoogheemraden,

de secretaris,

M.J. Kuipers

de dijkgraaf,

drs. L.H.M. Kohsiek

Datum
19 november 2020

1. Voert HHNK het onderhoud aan sloten in de genoemde gemeenten zelf uit of wordt dit gedaan door onderaannemers? Zo ja: welke onderaannemers? Graag een overzicht per gemeente.

Antwoord: De onderhoudsdienst van HHNK voert het maaiwerk bij de sloten waarvoor HHNK onderhoudsplichtig is zelf uit in Heerhugowaard, Hoorn (deels), Texel en Langedijk. In de overige gemeenten voeren aannemers het maaiwerk uit, die soms ook met onderaannemers werken. In de bijlage is een overzichtskaart opgenomen van de verdeling.

2. Welke afspraken zijn er gemaakt rondom het slootonderhoud, specifiek met betrekking tot het voorkomen van vissterfte en dierenwelzijn, en waar zijn deze vastgelegd? Hoe worden deze afspraken gehandhaafd/gecontroleerd?

Antwoord: HHNK werkt met de gedragscode Wet Natuurbescherming voor waterschappen; onderdeel soortbescherming, bestendig beheer en onderhoud. De gedragscode Wet Natuurbescherming is uitgewerkt in het Uitvoeringsplan natuur; maaibestek 2020-2025. Hierin staat hoe werkzaamheden in lijn met de gedragscode kunnen worden uitgevoerd. Er zijn onder andere gedragsregels beschreven waarin ingegaan wordt op materiaalkeuze- en gebruik, vrijkomend materiaal en werken onder de waterlijn. Het Uitvoeringsplan natuur is onderdeel van de raamovereenkomst maaiwerkzaamheden 2020-2025.

Daarnaast geldt een algemene zorgplicht vanuit de wet natuurbescherming. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende planten en dieren en betekent dat zoveel mogelijk voorkomen moet worden dat er schade toegebracht wordt aan de flora en fauna.

Met gemeentes overleggen we jaarlijks over het onderhoud in het stedelijk gebied. Knelpunten in de uitvoering van het onderhoud worden dan op beheerdersniveau besproken. Ook vissterfte zien we als knelpunt. Samen met gemeenten proberen wij hiervoor oplossingen te bedenken en uit te voeren. Waar mogelijk baggeren wij waterlopen dieper om de belasting van varend onderhoud op de fauna te verkleinen.

Als er incidenten plaatsgevonden hebben, waarbij per abuis dieren zijn verwond of gedood dient de aannemer dit te melden en registreren. Het maaien van een waterloop is een verstoring waarbij een tijdelijk zuurstofgebrek kan ontstaan. Het is echter niet altijd direct zichtbaar dat vissen te lijden hebben onder een lager zuurstofgehalte, dit kan soms pas een dag later aan het licht komen. Meer informatie over het effect van maaien op vissen kunt u lezen op: <https://www.hhnk.nl/welk-effect-heeft-het-maaien-van-waterplanten-op-vissen>.

De gebiedsbeheerders hebben de toezichthoudende rol in het maaibestek. Hierbij houden ze ook kwalitatief toezicht.

3. Hoeveel klachten over uitgevoerd slootonderhoud zijn er in 2020, 2019 en 2018 bij HHNK geregistreerd? Indien er klachten zijn geregistreerd: hoe heeft HHNK deze klachten opgepakt?

Antwoord: In 2020 zijn er via ons algemene telefoonnummer of via de website over zeven locaties meldingen binnengekomen van vissterfte in relatie tot maaien. Twee van deze meldingen zijn gedaan tijdens het rietmaaien in januari en betroffen vissen in comateuze toestand. Tijdens de voorjaarsronde zijn over drie locaties meldingen gekomen. In de najaarsronde zijn er tot nu toe over twee locaties meldingen gekomen. In 2019 zijn er over 14

Datum
19 november 2020

locaties meldingen gekomen van vissterfte. In 2018 betrof het acht locaties. In bijlage 2 is het overzicht van vissterfte in relatie tot maaiwerkzaamheden toegevoegd.

Meldingen over vissterfte komen in eerste instantie bij de gebiedsbeheerder terecht. De gebiedsbeheerder beoordeelt de situatie en zorgt dat dode vissen geruimd worden. Indien er rond de locatie nog maaiwerkzaamheden worden uitgevoerd, zetten we deze direct stil. Als er vissen worden aangetroffen die naar lucht happen kijken we of het watersysteem doorgespoeld kan worden. Bij vissterfte door maaiwerk moet de uitvoerende partij de vissen ruimen. Wij zien daar op toe.

4. Klopt het dat er recentelijk bestuurlijk overleg is geweest tussen de gemeente Purmerend en HHNK over de wijze van slootonderhoud en schouwen in stedelijk gebied? Zo ja: wanneer vond dit gesprek plaats, wie was er namens het dagelijks bestuur aanwezig en graag ontvangen wij het gespreksverslag. Welke afspraken zijn gemaakt en worden die gemonitord?

Antwoord: Dit gesprek heeft op 19 augustus 2020 plaatsgevonden. Dagelijks bestuurders K. Hartog en R. Veenman waren hierbij aanwezig. In bijlage 3. vindt u een samenvatting van het gesprek.

5. Is HHNK bekend met de gedragscode wet natuurbescherming voor waterschappen 2019 van de Unie van Waterschappen?

Antwoord: Ja, HHNK is bekend met gedragscode Wet Natuurbescherming voor waterschappen.

6. Onderschrijft het dagelijks bestuur deze gedragscode en wordt deze gedragscode als uitgangspunt gehanteerd tijdens de uitvoering van eerder genoemde werkzaamheden? Wordt de gedragscode ook meegenomen in de opdrachtverlening aan onderaannemers?

Antwoord: Ja, deze onderschrijven wij. De gedragscode Wet Natuurbescherming voor waterschappen is vastgesteld in de CHI-vergadering van 8 mei 2019. De gedragscode is uitgewerkt in het uitvoeringsplan natuur voor het maaibestek 2020-2025. Het vormt de onderbouwing voor hoe werkzaamheden in lijn met de gedragscode kunnen worden uitgevoerd. Het uitvoeringsplan natuur is onderdeel van de raamovereenkomst maaiwerkzaamheden 2020-2025 (zie ook antwoord 2.).

7. a. Kwalificeert het dagelijks bestuur het op de foto's uitgevoerde slootonderhoud als in lijn zijnde met de bovengenoemde gedragscode? Zo ja: waarom? Zo nee: wat gaat het dagelijks bestuur doen om deze norm wel te behalen?
b. Indien de gedragscode hier volgens u niet van toepassing is, vindt u dat de vereiste algemene zorgplicht op deze foto's op een goede manier is ingevuld? Zo ja: waarom? Zo nee: wat gaat het dagelijks bestuur doen om deze zorgplicht beter in te vullen?

Antwoord: Het volgen van de gedragscode betekent helaas niet dat er geen vissterfte is. De uitdagingen die wij in het veld tegenkomen kunnen het werk soms bemoeilijken. Zo zijn er in het stedelijke gebied bijvoorbeeld steeds vaker extra vaarbewegingen nodig om maaisel op de kant te kunnen zetten. Ook hebben wij in stedelijk gebied vaak te maken met bereikbaarheidsproblemen waardoor rijdend onderhoud niet mogelijk is. Helaas moet het onderhoud in relatief ondiepe waterlopen dan uitgevoerd worden met een maaiboot. Waar

Datum
19 november 2020

mogelijk wordt er dieper gebaggerd en waar het kan zetten gebiedsbeheerders het waterpeil op om het onderhoud beter te uit te kunnen voeren en vissterfte te voorkomen. Verder zien we in de stedelijke omgeving regelmatig dat er veel (overhangende) begroeiing langs waterlopen staat. Het blad wat in de waterloop valt onttrekt veel zuurstof aan het water. HHNK bespreekt knelpunten ten aanzien van de bereikbaarheid en overhangende begroeiing met de beheerders van de gemeenten.

Na het maaiseizoen evalueert HHNK de vissterfte om te kijken wat wij hiervan kunnen leren. Een geleerde les is dat de aannemers in het stedelijk gebied de voorjaarsronde eerder afronden dan in het landelijk gebied vanwege de warme zomers. In het najaar krijgen de aannemers meer tijd om het werk uit te voeren. Ook dit jaar zullen we de vissterfte in de gehele breedte evalueren.

Wat ons dit jaar opvalt is dat er op social media of via andere kanalen zorgen worden geuit over vissterfte, maar dit niet aan HHNK wordt gemeld. Hierdoor zijn we niet of te laat op de hoogte. Bij een melding over vissen in nood of vissterfte komen wij meteen in actie en nemen maatregelen. Melders kunnen zich het beste direct wenden tot ons Klant Contact Center. Aan de hand van de meldingen kunnen wij mogelijk nog maatregelen nemen om verdere vissterfte te voorkomen, onderzoek doen naar de oorzaken en hier van leren.

De omstandigheden bij de vissterfte op de bijgeleverde foto's kennen wij helaas niet. Hier kunnen wij geen oordeel over geven voordat meer verduidelijkende vragen zijn gesteld: "Zijn er op het moment van vissterfte maaierwerkzaamheden uitgevoerd? Is het slootonderhoud door HHNK uitgevoerd? Verkeerden de vissen in comateuze toestand?"

Het maaien van de waterlopen is niet de enige oorzaak van vissterfte. Zo kunnen bijvoorbeeld ziekte en ouderdom, maar ook externe factoren zoals lozingen en overmatige begroeiing vissterfte veroorzaken. Verder hebben wij dit najaar al een aantal malen gezien dat vissen in een comateuze toestand verkeren. We adviseren om deze vissen niet uit het water te verwijderen. Bij een melding gaan we ter plaatse kijken om de situatie te beoordelen.

Het werken met de gedragscode geeft geen garanties op het voorkomen van vissterfte. Door te werken met de gedragscode, maatregelen te nemen waar het kan, afstemming te zoeken met gemeentes en jaarlijks te evalueren geven wij invulling aan de zorgplicht, zoals deze in de wet natuurbescherming beschreven is. Ons doel is daarmee vissterfte zo veel als mogelijk te voorkomen.

Datum
19 november 2020

8. Hoe wordt de verbetering van biodiversiteit meegenomen in dit werk?

Antwoord: Waar het mogelijk is zetten we in op ruimte voor groei in onze waterlopen. Dit is goed te zien in het voorjaar. Wij laten dan sommige waterlopen ongemoeid en waar we maaien richten we ons vooral op het middendeel van de waterloop; het deel dat belangrijk is voor de wateraanvoer- en afvoer. Het streven voor de waterlopen is "maaien waar het moet en niet meer maaien of verstoren dan nodig is". Van de aannemer wordt verwacht vanuit dit gedachtengoed te werken.

In onze natuurvriendelijke oevers en rietoevers geven we ook ruimte aan biodiversiteit. We maaien hier gefaseerd waarbij delen van de vegetatie blijven staan. Metingen in onze natuurvriendelijke oevers laten zien dat er een toename is van soorten. Er worden elk jaar nog nieuwe soorten gevonden. Er is hier een positieve trend te zien.

Meer achtergrondinformatie over maaien en biodiversiteit kunt u vinden op:
<https://www.hhnk.nl/maaien-en-biodiversiteit/>

9. Hoe wordt de aangenomen motie over het verbeteren van het insectenbestand tot uiting gebracht in de werkzaamheden?

Antwoord: Zie antwoord vraag 8.

Bijlagen

1. Overzicht aannemers maaibestek
2. Meldingen vissterfte en maaien 2018-2020
3. Samenvatting gesprek gemeente Purmerend

Bijlage 1. Overzicht verdeling onderhoud

Datum
19 november 2020

Bijlage 2. Meldingen maaien en vissterfte 2018-2020

Datum	Soort vis	Aantal	Adres/locatie	Plaats	Oorzaak	Opmerking
11-jul-18	Onbekend	Onbekend	Spoorland	Assendelft	Maaierkzaamheden	
3-sep-18	Onbekend	Onbekend	Laan der continenten/	Purmerend	Maaierkzaamheden	
5-sep-18	Snoek, karper, brasem	Tientallen	Opmeerderweg	Spanbroek	Maaierkzaamheden	
10-sep-18	Onbekend	Onbekend	Paltrok molen, Standa	Purmerend	Maaierkzaamheden	
12-sep-18	Onbekend	40	Gangeslaan	Purmerend	Maaierkzaamheden	
17-sep-18	Onbekend	Onbekend	Bobeldijk	Berkhout	Maaierkzaamheden	
19-aug-18	Onbekend	Onbekend	Bongerd	Heerhugowaard	Maaierkzaamheden	
9-okt-18	Onbekend	Onbekend	Ruimtevaartbuurt	Krommenie	Maaierkzaamheden	
17-mrt-19	Karper	20	Broekpolder Pisuisse	Beverwijk	Rietmaaien	
17-jun-19	Brasem	8	Assendelft e.o	Assendelft	Maaiboot in warm water	
20-jun-19	Karper, brasem	27	Zwaag	Zwaag	Maaiboot?	
27-jun-19	Onbekend	Enkele	Cuperusstraat	Alkmaar	Maaierkzaamheden	
29-jun-19	Onbekend	Onbekend	Masaistraat	Purmerend	Maaierkzaamheden	
4-jul-19	Onbekend	Onbekend	Klipper	Obdam	Maaierkzaamheden	
18-sep-19	Onbekend	Onbekend	Stijgbeugel	Zwaag	Maaierkzaamheden	
20-sep-19	Karper, brasem	Tientallen	Hoogsloot	Barsingerhorn	Maaierkzaamheden	
25-sep-19	Karper	40	Guisveld	Karper	Maaierkzaamheden gemeente	Maaierkzaamheden gemeente
30-sep-19	Voorn	Tientallen	Wormer	Wormer	Maaien vanaf de kant	
1-okt-19	Onbekend	Tientallen	Purmerend	Purmerend	Maaierkzaamheden	
8-okt-19	Onbekend	Onbekend	Ziendijk	Uitgeest	Maaierkzaamheden	
16-okt-19	Onbekend	Onbekend	Kruier	Assendelft	Maaierkzaamheden	
28-okt-19	Onbekend	Onbekend	Nijlstraat	Purmerend	Maaierkzaamheden	
24-jan-20	Onbekend	>25	Nijlstraat	Purmerend	Vuilruimen stedelijk gebied	Vis niet dood maar in comateuze toestand.
24-jan-20	Onbekend	>25	Zambezilaan	Purmerend	Vuilruimen stedelijk gebied	Vis niet dood maar in comateuze toestand.
27-jun-20	Onbekend	>100	Graslaan	Anna Paulowna	Maaierkzaamheden	
29-jun-20	Onbekend	100	Bovenwiel	Wieringerwaard	Maaierkzaamheden	
7-jul-20	Onbekend	Onbekend	Ambachtsdijk	Oudkarspel	Maaierkzaamheden	
21-sep-20	Onbekend	Geen	Van Osweg en omgev	Purmerend	Maaierkzaamheden	Melding gedaan van vissterfte door maaiboot, gebiedsbeheerder heeft geen dode vissen kunnen vinden.
5-okt-20	Onbekend	>100	Saendelft	Assendelft	Maaierkzaamheden	Meerdere meldingen de afgelopen uit dezelfde wijk
21-okt-20	Onbekend	Onbekend	Hoftstee	Wormerland	Maaierkzaamheden gemeente	Maaierkzaamheden gemeente

Datum
19 november 2020

Bijlage 3. Samenvatting bestuurlijk gesprek gemeente Purmerend

Korte samenvatting van het overleg met de gemeente Purmerend

Op 19 augustus 2020 is er een overleg met de gemeente Purmerend geweest met daarbij aanwezig de heer Paul van Meekeren, wethouder Dierenwelzijn, Evelien Tijmstra, wethouder fysieke leefomgeving, Michel Gijssens, beleidsadviseur dierenwelzijn en ecologie van de gemeente Purmerend, Eric Frakking, beleidsadviseur stedelijk water Purmerend, Klazien Hartog, hoogheemraad, Rob Veenman, hoogheemraad en Peter Groen, assetmanager waterlopen HHNK.

Tijdens dit overleg is gesproken over het maaien van de waterlopen. Er is toegelicht dat het binnen het stedelijk gebied gebruikelijk is om te maaien met boten omdat de meeste sloten niet vanaf de weg bereikbaar zijn. Het gebruik van boten is meer belastend voor de sloten dan rijdend materieel. Er zijn een aantal kansen om de samenwerking, bij het maaien van de waterlopen te verbeteren en de flora en fauna zo veel mogelijk te ontzien. De sloot moet voldoende diepte hebben en sloten moeten goed toegankelijk zijn. Daarnaast moeten de uitvoerders goed bekend zijn met de gedragscodes en de wijze waarop het werk gedaan moet worden.

We hebben afgesproken om gezamenlijk de knelpunten in beeld te brengen. Daarnaast is gesproken over de sloten op diepte te brengen, de toegankelijkheid van de te maaien sloten te verbeteren en waar nodig de hoeveelheid te-water-plaatsen voor maaiboten uit te breiden. Voorafgaand aan de werkzaamheden zullen de knelpunten in beeld worden gebracht.

Het maaibeeld op het land is ook aan bod gekomen. HHNK maait deze onder andere om de veiligheid te garanderen. Er is een verschil tussen het maaien in het stedelijk gebied en het landelijk gebied. De gemeente Purmerend wil graag een maatgerichte benadering om een diervriendelijk verbindingroute te realiseren. HHNK wil haar kennis en ervaring delen om mee te denken in dit vraagstuk. De gemeente Purmerend zal hier initiatief in nemen en met een voorstel komen, waarna gekeken zal worden naar de mogelijkheden.

De knelpunten zullen in beeld worden gebracht en waar mogelijk zullen zowel de gemeente als het waterschap zich inspannen om deze zo veel mogelijk weg te werken.